

**Uchwała Komisji Organizacyjnej
Trzech Mocarstw Opiekuńczych
z dnia 15 lipca 1816 r.**

**Urządzenie wewnętrzne
Senatu Rządzącego Wolnego Miasta Krakowa.**

**Dziennik Rozporządzeń Rządowych Wolnego, Niepodległego
i Ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu z 1816 r.**

Ad. Nr 2104.

My, Prezes i Senatorowie
Wolnego, Niepodległego i Ściśle Neutralnego
Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Mając sobie od Wysokiej Komisji Organizacyjnej od Trzech Najjaśniejszych Sprzymierzonych Dworów artykułem 7 Traktatu Dodatkowego w Wiedniu dnia (21 kwietnia) 3 maja 1815 postanowionej udzielone Uchwały Organiczne urządzenia różnych części administracji władz i przedmiotów ogółu Kraju Wolnego Miasta Krakowa dotyczące się. Takowe dla wiadomości publicznej ogłosić drukiem rozkazaliśmy i rozkazujemy, zalecając wszystkim Władzom tutejszo-krajowym, ażeby wykonania onych jako moc obowiązującą mających przestrzegali. Mieszkańcom zaś Wolnego Miasta i Jego Okręgu, ażeby do nich w urządzaniu czynności swoich ściśle stosować się usiłowali.

Działo się w Krakowie na posiedzeniu dnia 15 miesiąca lipca 1816 roku.

[Podpisy] Wodzicki, Mieroszewski – Sekretarz Generalny Senatu.

Wolff – sekretarz Dziennika.

**Urządzenie Wewnętrzne Senatu Rządzącego
Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu**

Rozdział I.

O Senacie.

§ 1.

Senat Rządzący Wolnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu składa się z Prezesa Senatu, dwunastu senatorów tudzież Sekretarza Generalnego.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, sekretarz generalny]

§ 2.

Wszelkie uchwały, reskrypta, nominacje i pisma wychodzą z podpisem Prezesa, kontrasygnowane przez Sekretarza Generalnego z napisem: Senat Rządzący Wolnego, Niepodległego i Ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu, albo My, Prezes i Senatorowie Wolnego, Niepodległego i Ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, sekretarz generalny, Wolne Miasto Kraków]

§ 3.

Ażeby uchwała, postanowienia lub jaka bądź czynność przez komplet Senatu przechodząca była ważnie zadecydowana, komplet winien jest składać się z Prezesa lub jego zastępcy, sześciu przynajmniej senatorów i Sekretarza Generalnego; pomiędzy zaś senatorami komplet składającymi powinien być koniecznie z każdego Wydziału najmniej jeden. W ten czas zaś, gdy będą roztrząsanymi ważniejsze Materie Stanu, bądź projekta do zgromadzenia ludu wprowadzić się mające, lub też dawana audiencja rezydentom obcych Mocarstw itp., Senat w całym komplecie ostrzeżony od prezydującego zasiadać powinien, i tylko oddalenie się za legalnym pozwoleniem lub udowodniona choroba wymawiać może.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, Wydziały w Senacie, sekretarz generalny, senatorowie, Mocarstwa Opiekuńcze]

§ 4.

Wszelkie uchwały, postanowienia itd. pod decyzję Senatu przychodzące, stanowią się prostą większością głosnych kresek, w razie zaś równości Prezes zarówno z innemi wotujący drugą kreską rzecz rozwiązuje. Sekretarz Generalny ma tylko głos doradczy. W przypadku zaś Artykułem 13. Konstytucji ostrzeżonym trzy czwarte części głosów zupełnego kompletu, to jest dziewięć głosów stanowi większość.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, sekretarz generalny, senatorowie, Konstytucja Wolnego Miasta Krakowa]

§ 5.

Wolno jest senatorowi gdy tego żąda, podać do protokołu swoje osobne zdanie, o którym wzmianka własną jego ręką w Sentencjonarzu zapisaną być winna; na następujące zaś posiedzenie przeciwnego zdania będący senator przynosi

wyłączenie powodów mniemania swojego przez siebie podpisane, które Sekretarz Generalny oznacza stosownym numerem i do akt odsyła.

[hasła: sekretarz generalny, senator, protokół, sentencjonarz]

§ 6.

Prezes zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Senatu gdy tego widzi potrzebę lub za uczynionym sobie o to z którego bądź Wydziału przedstawieniem.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, Wydziały w Senacie, posiedzenie nadzwyczajne]

§ 7.

Senat w komplecie zwyczajnym odbiera przysięgę od urzędników, których z mocy Konstytucji mianuje.

[hasła: Senat Rządzący, przysięga urzędowa, Konstytucja Wolnego Miasta Krakowa]

§ 8.

Upoważnienie senatora do oddalenia się w interesach prywatnych na czas dłuższy nad dni pięć, innego zaś urzędnika na czas dłuższy nad dni dziesięć od Senatu zawisło.

[hasła: Senat Rządzący, senatorowie]

§ 9.

Wnioski do Senatu przychodzące czynionymi być mogą wedle okoliczności ustnie lub na piśmie. Po ukończeniu opowiedzenia rzeczy, jeżeli mniemanie referenta nie jest jednomyślnością przyjęte, prezydujący zapytuje się każdego z osobna senatora o zdanie, zostawiając mu wolność żądania od referenta przed zapadnięciem decyzji objaśnień. Gdy zaś decyzja nastąpi, referent zapisze ją na własnym referacie w kilku słowach, a Sekretarz Generalny wciągnie w protokół obrad, numer bieżący onych na rzeczonym referacie położywszy. Po skończonym posiedzeniu uchwały zanotowane w protokule będą odczytanymi i podpisanymi od prezesa wraz z senatorami. Oznaczenie mającego się wnosić przedmiotu, jest prawem prezesa. W tym zamiarze arkusze dziennika podawczego dwa razy na dzień przedstawione będą prezydującemu, który odczytawszy je oznaczy wszystkie materie, które by potrzebowały spiesznej odpowiedzi, słowem pilne. Dziennikarz odebrawszy rzeczony arkusze kładzie te same słowa na każdy exhibit do tejże materii odnoszący się i odsyła takowe po załączeniu poprzednich aktów właściwym Wydziałom. Najpilniejsze nawet interessa na posiedzeniach załatwiane mieć mają swój numer porządkowy, wedle którego przyjętemi i wyexpediowanemi zostaną.

[hasła: Senat Rządzący, referent, prezes Senatu, sekretarz generalny, posiedzenia Senatu, dziennik podawczy, dziennikarz]

§ 10.

Kandydatów na wakujące a do nominacji Senatu należące urzędy, Sekretarz Generalny formuje listę stosownie do odebranych próśb z krótkim wyrażeniem świadectw prośbę popierających, i takową listę oddaje prezesowi wraz z dowodami; prezes zaś osoby o urząd proszące kompletowi do obrania większością głosów przedstawia. Pierwszeństwo osobom posiadającym wiadomości do żądanego urzędu potrzebne połączone z dobrymi obyczajami i doświadczeniem w służbie nabytym zapewnia się. W razie zaś równości potrzebnych przymiotów wzgląd na obywateli i synów obywatelskich Miasta Wolnego i Jego Okręgu przed obcymi dany będzie. Żeby zaś zdatność uznaną być mogła, Senat oddzielną uchwałą ustanowi Komisje Egzaminacyjne, których świadectwo połączone z przyzwoitemi i wiarygodnymi świadectwami obyczajów na pierwszej uwadze będzie.

[hasła: Senat Rządzący, sekretarz generalny, prezes Senatu, nominacje urzędników, Wolne Miasto Kraków, komisja egzaminacyjna]

§ 11.

Na zwyczajne posiedzenia oznaczają się dwa dni w tygodniu, to jest wtorki i piątki. Gdyby zaś który z tych dni był świętem, prezes ma moc przeniesienia w takim razie posiedzenia na inny dzień tygodnia.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, posiedzenia zwyczajne]

§ 12.

Senat podzieli się na trzy Wydziały, to jest:

1. Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości;
2. Policji i Milicji;
3. Dochodów Publicznych i Skarbu, do którego także zarząd dobrami narodowymi tudzież interessa Akademii i instytutów oświecenia narodowego należeć będą. Które to porządkowanie nie stanowi żadnego pomiędzy nimi pierwszeństwa lub przeważności.

Podzielenie członków Senatu do Wydziałów zależy od prezesa; a jako wszystkie członki zarówno z całą gorliwością i talentami poświęcają się dobru publicznemu, tak każdy pracować chętnie w oznaczonym sobie Wydziale nie odmówi. Znoszenie się wzajemne pomiędzy Wydziałami w przedmiotach łączność jakową z sobą mających odbywa się bez piśmiennej korespondencji, wszelako zupełna otwartość i dokładność w udzielaniu potrzebnych informacji miejsce mieć powinna, pod odpowiedzialnością ze strony informującego za pomyłki, jakieby z tej niedokładności wyniknąć mogły.

[hasła: Senat Rządzący, Wydziały w Senacie, Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości, Wydział Policji i Milicji, Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu]

§ 13.

Godziny obrad Senatu będą w miesiącach zimowych z rana od godziny 10-tej do 2-giej w letnich zaś od dziewiątej do pierwszej. Obrady Wydziałów lub nadzwyczajne Senatu posiedzenia mogą być urządzone podług potrzeby.

[hasła: Senat Rządzący, Wydziały w Senacie, posiedzenia nadzwyczajne, godziny obrad]

Rozdział II.

O Prezesie Senatu.

§ 14.

Prezes Senatu przewodniczy jego posiedzeniom, one zagaja i w ogólności kieruje pracami Senatu. Wolno mu jest także prezydować na posiedzeniach któregokolwiek Wydziału.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, Wydziały w Senacie, posiedzenia]

§ 15.

W nieobecności prezesa lub w czasie jego choroby zastępuje go pierwszy z porządku senator. W tym zamiarze corocznie po przybyciu członków od Zgromadzenia Reprezentantów obranych senatorowie ciągną losy, który z nich w jakim miesiącu ma mieć porządkowe pierwszeństwo. Zastępujący jednak nie używa tych samych prerogatyw, które do rangi prezesa Senatu są przywiązane.

[hasła: prezes Senatu, posiedzenia, Zgromadzenie Reprezentantów, senatorowie]

§ 16.

Prezes oddalając się uwiadamia o tym Senat przez oświadczenie na piśmie złożyć się w ręce Sekretarza Generalnego mające, który po zaciągnięciu go przez dziennikarza do Dziennika Głównego, wręcza pierwszemu z porządku senatorowi jako wezwanie do zastępstwa, a potem podpisane przez niego do Archiwum drogą zwyczajną odsyła.

[hasła: prezes Senatu, Senat Rządzący, sekretarz generalny, dziennikarz, senatorowie]

§ 17.

Prezes ma najwyższy dozór nad Wydziałami, nad Sekretariatem Generalnym, nad instytucjami publicznymi, nad wykonaniem praw i urzędzeń w wszystkich odnogach służby publicznej; czuwa nad porządkiem i przyspieszaniem biegu jej działań. Przy nim oprócz prawa oznaczenia materii na posiedzenia wprowadzać się mającej, iest jeszcze początkowanie (*initiativum*) wszelkich uchwał od Senatu zawisłych, w czym senatorowie Wydziałami zawiadujący myśli swe onemuż w dnie od posiedzeń wolne przedkładają.

[hasła: prezes Senatu, Senat Rządzący, Wydziały w Senacie]

§ 18.

Prezes udziela senatorom pozwolenia oddalenia się we własnych interesach na dni pięć, innym zaś urzędnikom administracyjnym na dni dziesięć. Pozwolenie na czas dłuższy zależy od Senatu, jak się o tym mówiło w § 8. Na miejsce oddalających się urzędników mianuje zastępców.

[hasła: prezes Senatu, Senat Rządzący, urlop na żądanie]

§ 19.

Deleguje osoby lub komisje do rewizji Kancelarii Senatu i Wydziałów, do bliższego w razie potrzeby ważniejszym przedmiotom przypatrzenia się, równie jak do podwładnych urzędników i kas publicznych, gdy tego Senat lub on sam uzna potrzebę. W Komisjach takich gdy zechce prezyduje.

[hasła: prezes Senatu, Senat Rządzący, kancelaria Senatu, Wydziały w Senacie, komisje rewizyjne]

§ 20.

Przeznacza członki do Wydziałów.

[hasła: prezes Senatu, Wydziały w Senacie, urzędnicy]

§ 21.

Wchodzi w przyczyny spóźnienia zaległych czynności w Wydziałach, których pośpiechu po podaniu zaległości przez Sekretarza Generalnego dopilnuje. Roztrząsa także przyczyny opóźnienia w zdaniu sprawy w pewnych okolicznościach przez któregokolwiek z senatorów.

[hasła: Wydziały w Senacie, sekretarz generalny, senatorowie, urzędnicy]

§ 22.

Extensye z uchwał Senatu będą przejrane i wizowane przez referenta, który jest odpowiedzialnym za ich zgodność; opatrzone potem będą w expediatur przez Prezesa Senatu, a zostawszy przepisany idą do podpisu jego, który Sekretarz Generalny kontrasygnuje.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu, sekretarz generalny, referent]

§ 23.

Policja wyższa (la Haute Police) jest przy Prezesie, on sam nią kieruje, a z tego źródła wynikające korespondencje wychodzą pod imieniem Prezesa od niego samego podpisane. W razie słabości lub nieobecności wolno mu jest użyć na zastępcę w tym przedmiocie senatora w Wydziale Policji prezydującego. Gdyby wypadła potrzeba przyaresztowania kogoś, Prezes obowiązany jest w przeciągu 24 godzin krok ten przed Senatem usprawiedliwić.

[hasła: prezes Senatu, Senat Rządzący, policja wyższa, senatorowie]

Rozdział III.

O Wydziałach.

§ 24.

Każdy z wymienionych Wydziałów w § 12 ma dwojakie zatrudnienie, to jest: załatwia wszelkie czynności wedle poniżej wyszczególnionych przedmiotów w pierwszej instancji, i w tychże samych przedmiotach przygotowuje wnioski do Senatu w komplecie zasiadającego czynić się mające, gdy te podług poniższych przepisów władze Wydziału przechodzą; stąd wynika, iż wszelkie pierwsze podania, które dotąd wedle używanego biegu służby w ustałym świeżo Rządzie Księstwa Warszawskiego należały do Prezydenta Muncypalności i Podprefektów, mają odtąd być wprost Wydziałom przedstawianymi podług materii przedmiotem ich będących. Potrzebujące zaś wyższej decyzji interessa lub odwołania się od decyzji Wydziałowych mają być do Dziennika Senatu podawanemi.

[hasła: Senat Rządzący, Wydziały w Senacie, urzędnicy, prezydent muncypalności, podprefekt, Księstwo Warszawskie, kompetencje wydziałów]

§ 25.

Wydział każdy do załatwiania czynności w pierwszej instancji, wedle tego, co się w poprzedzającym paragrafie powiedziało i co jeszcze poniżej powiedzianym będzie, odbywać ma posiedzenia swoje pod prezydencją z kolei na każdy miesiąc pomiędzy senatorami w Wydziale zasiadającymi ułożonej. Sposób obradowania w Wydziałach taki sam ma być jaki dla Senatu w komplecie § 9 i § 22 przepisany został, z tą różnicą, iż protokół posiedzeń utrzymuje Sekretarz Wydziałowy, expedycje zaś zaasygnowane od Prezydującego w Wydziale, wychodzić będą pod imieniem Wydziału przedmiot załatwiającego, z podpisem tegoż Prezydującego kontrasygnowanym od Sekretarza Wydziałowego. Gdyby dwóch tylko senatorów w Wydziale zasiadło, zdanie Prezydującego jako dwie kreski mającego przeważa. Gdyby zaś jeden tylko pozostał, zdanie jego zamienia się w uchwałę Wydziału.

[hasła: Senat Rządzący, Wydziały w Senacie, sekretarz]

§ 26.

Materie do Wydziału przychodzące przypisuje Prezydujący w Wydziale członkom współpracującym, wedle podziału, jaki pomiędzy sobą ułożą. Referujący zaś senator, czyli to przedmiot podlega decyzji Wydziału lub też do Senatu w komplecie zasiadającego ma być wniesionym, przygotowuje go i wprowadza wedle tego, co w §§ 9, 22 i 25 powiedziano.

[hasła: Senat Rządzący, Wydziały w Senacie, senatorowie]

§ 27.

Objaśniając to, co wyżej w § 24 nadmieniono, wyszczególnia się co do decyzji Wydziałów, a co do decyzji Senatu w komplecie ma należeć; i tak: Wydziały załatwiają:

a) Wszelkie rezolucje prywatnym na ich prośby wydawane w przedmiotach Wydziału tyczących się, gdy te opierają się na wyraźnych i cytować się koniecznie w tym piśmie winnych ustawach krajowych, lub poprzednio zapadłych w komplecie uchwałach Senatu.

b) Zasięganie potrzebnych informacji od władz bądź administracyjnych bądź sądowych, jakie z przychodzących pod roztrząsanie materii lub z natury biegu służby wypływają, nic w rzeczy nie stanowiąc, lecz raczej decyzją onej przysposabiając.

c) Excytatoria, jakieby do zalegających w robocie urzędników poza Senatem pracujących, w przedmiotach Wydziału tyczących się czynić wypadało.

d) Proste komukolwiek bądź komunikacje prośb, które bez przygotowanego i dostatecznego wyjaśnienia przychodzą.

e) Wydział może asygnować do Skarbu Publicznego wypłatę sum, które nie są objęte etatem zwyczajnym rozchodów:

1. Jeżeli te nie przenoszą 50 złp.

2. Jeżeli potrzeba jest zwłoki niecierpiąca i nie dozwala oczekiwać asygnacji Senatu.

3. Asygnacja wydziałowa ma być w każdym razie podpisana przez Prezesa Senatu.

Do decyzji Senatu w komplecie należy:

aa) To wszystko, co bądź na wniesienie obce, bądź jako initiativum z Wydziału wychodzące nie ma pewnej ugruntowanej zasady w ustawach krajowych, a wprost do przypadku zastosować się mogących.

bb) Wszelkie projekta pod roztrząsanie Zgromadzenia Reprezentantów iść mające.

cc) Projekta do uchwał organizacyjnych w przedmiotach Wydziału tyczących się.

dd) Decyzja o wydatkach w okolicznościach do Wydziału należących, gdzie wartość obiektu w ogóle wziętego 50 złp przechodzi.

ee) Odpowiedzi Rezydentom obcych Mocarstw w każdym przedmiocie dawać się mające.

ff) Wszelkie inne materie, które wyszczególnieniem do klasy pierwszej zastosowanym objęte nie są.

[hasła: Senat Rządzący, Wydziały w Senacie, Skarb Publiczny, urzędnicy, Zgromadzenie Reprezentantów, kompetencje Wydziałów, rezydenci Mocarstw Opiekuńczych]

§ 28.

Senator prezydujący w Wydziale odpowiedzialnym będzie za spieszny i przynależny bieg interesów dotyczących się jego Wydziału, i przeto w ciągłej wiadomości biegu interesów tamże przychodzących być będzie powinien, w zamiarze tym sekretarz wydziałowy winien jest uwiadamiać go wyciągami z Dziennika Wydziałowego czynionymi o porządku przychodzących do niego materii, z oznaczeniem, które prędszego załatwienia wymagają.

[hasła: senatorowie, Wydziały w Senacie, sekretarz Wydziału]

§ 29.

Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

Do Wydziału tego należy:

- a) Układanie podziału Kraju stosownie do artykułu 9 Konstytucji.
- b) Ułożenie Planu wewnętrznej Kraju administracji i organizacji władz wykonawczych, który w Senacie zadecydowany moc obowiązującą mieć będzie.
- c) Wydoskonalenie statystyki.
- d) Przedmioty tyczące się zachowania praw Zgromadzeń Politycznych.
- e) Przygotowanie projektów do Zgromadzenia Reprezentantów, ile się tycze administracji ogólnej Kraju.
- f) Dozór nad gospodarstwem ogólnym Kraju.
- g) Układanie katastru.
- h) Fabryki, rękodzieła, kunszta i handel wszelkiego gatunku.
- i) Budownictwo krajowe, ziemne, wodne i topografia, gmachy publiczne do służby religijnej i ozdoby Kraju służące, lub magistratury w sobie mieszczące, drogi, mosty, rzeki, kanały, bruki miejskie, wszelkiego rodzaju komunikacje, upiększenie Miasta i w tym zamiarze przedsiębrane roboty publiczne.
- k) Wszystko co się tyczy administracji praw własności gminnych i instytucyjnych, oprócz instytucji oświecenia publicznego i Akademii.
- l) Spis ludności.
- ł) Przedmioty tyczące się urządzenia poczty.

- m) Towarzystwa Rolnicze, assekuracyjne i wszelkie inne, jakie tylko w przedmiotach dążących do wydoskonalenia kultury Kraju i cywilizacji mogłyby być utwarzanymi.
- n) Wszelkie przedmioty dotyczące się wyznań religijnych.
- o) Czuwanie w ogólności nad zachowywaniem ustaw.
- p) Nad Magistraturami Sądowniczymi i prędkim biegiem sprawiedliwości.
- q) Przedmioty dotyczące się zdarzanej kolizji pomiędzy Magistraturami Krajowymi.
- r) Układanie Projektów do Zgromadzenia Reprezentantów w przedmiotach administracyjnych albo dotyczących się zmian w kodeksach i to wszystko, co może wyniknąć ze stosunków z artykułem 11 punktem 5. tudzież z artykułów 12, 14 i 17-go Konstytucji.
- s) Wydoskonalenie organizacji sądownictwa i onej prostowanie tak, ażeby należy pośpiech w służbie tego rodzaju z oszczędnością był połączony.
- t) Przygotowuje projekta do budżetu dotyczącego się władz administracyjnych i sądowniczych, który tak przygotowany Wydziałowi Przychodów i Skarbu dla złożenia ogólnego budżetu udziela.

[hasła: Zgromadzenie Reprezentantów, kompetencje Wydziałów, Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości, organizacja sądownictwa, Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, Towarzystwo Rolnicze, wyznanie religijne, Poczta Wolnego Miasta Krakowa, kataster, statystyka, budżet]

§ 30.

Wydział Policji i Milicji.

Do Wydziału tego należy:

- a) Czuwanie nad bezpieczeństwem publicznym i osobistym każdego mieszkańca Kraju, tak w domu jak i w podróży, tudzież nad obyczajami publicznymi.
- b) Kierowanie Milicją i oną zawiadywanie tak co do uzbrojenia, ubrania, zapłacenia, wyżywienia, umieszczenia, jako też karności wojskowej i użycia oddziałów. Wszelkie więc stosunki z dowódcą Milicji Wydział ten utrzymuje.
- c) Przedmioty dotyczące się taxi wiktuałów, miar, wag, targów, jarmarków i w ogólności sprawiedliwej sprzedaży, tudzież wexlarstwo, tandeciarstwo i szynki.
- d) Przedmioty policji lekarskiej, szczepienie ospy zachowawczej i wszelkie stosunki z protomedyką.
- e) Ochędóstwo w Mieście i Okręgu, tudzież oświecenie Miasta lampami.
- f) Przepisy prędkiego ratunku w zdarzeniach pożaru i innych przypadkach gwałtownych, a razem zapobieganie takowym wypadkom, tak w zgromadzeniach publicznych ludu, jako też w każdym innym miejscu, bądź w Mieście bądź po wsiach.
- g) Porządek i schludność w aresztach policyjnych, więzieniach publicznych, domach poprawy, Instytutach Miłosierdzia, szpitalach itp.

h) Zapobieganie żebractwu, włóczędze i w ogólności czuwanie nad ścisłym dopełnieniem artykułu 6-go Traktatu Dodatkowego.

i) Przygotowanie projektów do Zgromadzenia Reprezentantów w przedmiotach policyjnych.

k) Wydoskonalenie organizacji służby publicznej w tych przedmiotach i układanie projektu do budżetu tej służby dotyczącego się, który następnie Wydziałowi Dochodów Publicznych jest komunikowany.

[hasła: Wydział Policji i Milicji, bezpieczeństwo publiczne, Milicja Krajowa, ospa, policja lekarska, więzienie, szpital, żebractwo, włóczęgostwo, Zgromadzenie Reprezentantów, Senat Rządzący, prezes Senatu Rządzącego, Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu]

§ 31.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu.

Do Wydziału tego należy:

a) Dokładna wiadomość o stanie wszelkich przychodów i wydatków grosza publicznego, tak ażeby na każde wezwanie Prezesa lub Komisji od niego wyznaczonej wiadomość ta mogła być Senatowi udzieloną.

b) Dozór nad Kasą Generalną i jej miesięczne rewizje, do których jednak wolno jest Prezesowi przeznaczyć senatora innego Wydziału, gdyby tego widział potrzebę.

c) Przygotowanie projektów na Zgromadzenie Reprezentantów w przedmiotach dotyczących się wszelkiego rodzaju podatkovania i układanie bilansu rocznego.

d) Przedstawianie do decyzji Senatu projektów dążących do sprostowania Manipulacji Kassowej i w ogólności całej administracji dochodów publicznych, tak iżby najmniej ile można kosztowną, a przecież Skarb zupełnie zabezpieczającą była.

e) Układanie projektu do budżetu wydatków nie tylko służby ekonomicznej, górniczej i Akademii dotyczących się, lecz i ogólnego budżetu, do którego materiałów inne Wydziały dostarczają.

f) Układanie prawideł kursu monet i ich stosunku.

g) Roztrząsanie prośb o ulgę w ciężarach publicznych od prywatnych przychodzących i takowych do decyzji Senatu przedstawianie.

h) Dozór nad administracją szczególnych dóbr, lasów, gmachów narodowych i kamelaryjnych czynsz Skarbowi przynoszących.

i) Dozór nad wykonaniem tego, co postanowi Komisja artykułem 17. Traktatu Dodatkowego w Wiedniu dnia (21 kwietnia) 3 maja 1815 zawartego wzmiankowana.

k) Dozór nad administracją kopalniów skarbowych czy prywatnych, tudzież fabryk kosztem Skarbu pozakładanych.

l) Wszystko co się tyczy administracji i praw własności do Instytutów oświecenia publicznego i Akademii należących.

ł) Przygotowywanie projektów do Zgromadzenia Reprezentantów w przedmiotach ekonomicznych i górniczych, tudzież Kodeksu Górniczego.

[hasła: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, Zgromadzenie Reprezentantów, kopalnie, Skarb Publiczny, Akademia Krakowska, prawo górnicze]

Rozdział IV.

O Sekretarzu Generalnym.

§ 32.

Sekretarz Generalny uchwałą Komisji Organizacyjnej oddzielnie w tej mierze wydaną postanowiony, obecny jest wszystkim posiedzeniom Senatu z głosem doradczym i kontrasyguje podpis Prezesa na wszelkich expedycjach za obręb Senatu wychodzących. Miejsce jego w czasie posiedzeń jest naprzeciw Prezesa.

[hasła: sekretarz generalny, Komisja Organizacyjna, Senat Rządzący, prezes Senatu Rządzącego]

§ 33.

W czasie legalnej nieobecności zastępuje go Wydziałowy Sekretarz, którego Prezes Senatu wyznaczy.

[hasła: sekretarz generalny, prezes Senatu Rządzącego]

§ 34.

Protokoły posiedzeń wypisywanymi będą przez Sekretarza Generalnego w formie § 9 oznaczonej.

[hasła: sekretarz generalny, protokoły posiedzeń]

§ 35.

Pod jego zwierzchnim dozorem zostają:

- a) Sekretarze Wydziałowi,
- b) Kalkulatura,
- c) Kancelaria,
- d) Archiwum i

e) Dziennikarz.

[hasła: sekretarz generalny, Wydziały w Senacie, kancelaria, archiwum, dziennikarz]

§ 36.

Czuwa nad porządnym biegiem służby w biurach Senatu, ma więc prawo napominania wszelkiego stopnia subalternów w nich pracujących, a w razie bezskuteczności napomnień przedstawienia Senatowi do ukarania lub dymisji.

[hasła: Senat Rządzący, sekretarz generalny, dymisja urzędnika]

§ 37.

Do niego należy utrzymywanie konduitu listy wszelkich urzędników, których nominacje wedle artykułu 8 Konstytucji od Senatu zawisła. W tym zamiarze naczelnicy wszystkich władz pośrednich winni są co kwartał przysyłać mu wiernie ułożony obraz sprawowania się każdego w szczególności urzędnika lub oficjalisty pod ich dozorem będącego, a to pod obowiązkiem zaprzysiężonej bezstronności.

[hasła: Senat Rządzący, sekretarz generalny, urzędnik]

§ 38.

Jest także referentem przedmiotów tyczących się porządku służby i osobistego sprawowania się urzędników i oficjalistów, jak się w paragrafie 10 powiedziało.

[hasła: sekretarz generalny, urzędnik, oficjalista]

§ 39.

Po skończeniu każdego miesiąca dziennikarz podaje do rewizji dziennik podawczy Sekretarzowi Generalnemu, który go przejrzawszy podpisuje.

[hasła: sekretarz generalny, dziennikarz, dziennik podawczy]

§ 40.

Sekretarz Generalny wyrabia rezolucje ex praesidio w przedmiotach policji wyższej tyczących się wychodzące, tudzież podania w materiach stanu do decyzji Senatu przychodzić mające, które by do żadnego z Wydziałów wedle wyszczególnionych powyżej materii przydzielonymi być nie mogły. Porównywa przekłady pism z Senatu

wychodzących na języki obce, i w ogólności przestrzega w wszelkich expedycjach gładkości i piękności stylu.

[hasła: sekretarz generalny, Senat Rządzący, Wydziały w Senacie]

§ 41.

W czasie publicznej audyencji rezydentom obcych Dworów dawanym Sekretarz Generalny onych Senatowi przedstawia.

[hasła: sekretarz generalny, Senat Rządzący, Mocarstwa Opiekuńcze]

Rozdział V.

O Sekretarzach Wydziałowych.

§ 42.

Sekretarze wydziałowi zostają pod dozorem Sekretarza Generalnego co się dotyczy ich konduity i biegu służby ogólnej; w obowiązkach zaś §§ 25 i 26 objętych podlegają prezydującym w Wydziałach.

[hasła: sekretarz generalny, sekretarz Wydziału, Wydziały w Senacie, służba urzędnicza]

§ 43.

Ponieważ między Wydziałami żadnego nie masz pierwszeństwa, więc go i pomiędzy sekretarzami wydziałowymi co do rangi być nie może. Pierwszeństwo w awansach stanowić będzie tylko zdatność i zasługa; oznaczenie zaś, który do którego Wydziału ma należeć zależy od Prezesa Senatu, który wedle woli swojej zmieniać to przeznaczenie jest mocen.

[hasła: Senat Rządzący, sekretarz Wydziału, Wydziały w Senacie, prezes Senatu Rządzącego, awans służbowy]

§ 44.

Jeden z nich zastępuje Sekretarza Generalnego w czasie jego słabości lub nieobecności, według tego, co się w § 33 powiedziało.

[hasła: sekretarz generalny, sekretarz Wydziału, Wydziały w Senacie]

§ 45.

Do zastępowania sekretarzy wydziałowych w razie słabości i pomocy w pracach tam zwłaszcza, gdzie liczniejsze i ważniejsze materie zachodzą, mogą być użyci adiunkci wydziałowi lub aplikanci bezpłatni, którym jednoroczne przynajmniej z zaletą w Wydziale pracowanie będzie poczytane za zasługę kwalifikującą do osiągnięcia miejsc przy urzędach administracyjnych od nominacji Senatu zależących. Ci jednak aplikanci powinni okazać świadectwa z odbytych pomyślnie nauk filozoficznych i zupełnego kursu prawa; wykonać przysięgę Sekretarzom Wydziałowym przepisaną, i będą uważanymi jako w aktualnej służbie zostający, a zatem i stosownej karności podlegać mają.

[hasła: sekretarz Wydziału, aplikanci, adiunkci, Senat Rządzący, studia filozoficzne, studia prawnicze]

§ 46.

Sekretarze wydziałowi równie jak aplikanci są odpowiedzialnymi za styl w pracach użyty, o którego jak największą czystość i delikatność, a razem jak największą jasność i zrozumiałość starać się winni.

[hasła: sekretarz Wydziału, aplikanci]

Rozdział VI.

O Kancelarii.

§ 47.

Kancelaria zostaje pod dozorem ogólnym Sekretarza Generalnego, jak się w § 35 powiedziało. Składa się zaś z sekretarza expedienta, adiunkta Expedytury, liczby kancelistów, jaka etatem oznaczona będzie, tudzież woźnego do mechanicznego w expediowaniu działania i roznoszenia expedycji, który razem będzie sługą Kancelarii.

[hasła: sekretarz generalny, sekretarz ekspediujący, kancelaria, kanceliści, woźny, wysyłka pism]

§ 48.

Mogą także być użyci aplikanci bezpłatni, którym roczne przynajmniej z zaletą pracowanie posłuży za zasługę do wniścia przy wakansie na etat przy kancelariach urzędów administracyjnych.

[hasła: aplikanci]

§ 49.

W obowiązku kancelistów będzie mundowanie wszelkich expedycji przychodzących. Oprócz więc czystego i poprawnego z zachowaniem jak najlepszej ortografii pisanie, powinni starać się, ażeby nie było w mundach pomyłek konstrukcji, częstokroć w prędkim formowaniu minuty zdarzyć się mogących. Na co dawać baczność i w razie postrzeżenia, sekretarza expedienta wcześniej ostrzegać jest ich obowiązkiem, ażeby po przepisaniu żadnego mazania lub skrobienia w expedycjach robić, lub daremnie psuć papieru nie przychodziło. Kaligraficzne pisanie jest zaletą, która w wyborze na kancelistę w razie równości innej kwalifikacji pierwszeństwo zapewnia.

[hasła: kanceliści, sekretarz ekspediujący, wysyłka pism]

§ 50.

Dla śladu pilności i zdatności będzie oznaczone w kontroli kancelaryjnej przez sekretarza expedienta utrzymywanej, komu i kiedy numer do mundowania zostaje oddany. Mundujący kancelista na samym dole expedycji nazwisko swoje wyrazi i datę przepisania na minucie zanotuje.

[hasła: kanceliści, sekretarz ekspediujący, wysyłka pism]

§ 51.

Sekretarz expedient odbiera od kancelistów munda, takowe odczytuje i porównywa z minutą, zgodność ich poświadcza, zupełnie wygotowane wraz z minutami i aktami Sekretarzowi Generalnemu podaje; po podpisaniu przez Prezesa Senatu one odebrawszy rozsyła gdzie należy i protokół expedycji pilnie utrzymuje; akta zaś dziennikarzowi zwraca. Utrzymuje także korektę druków rządowych, równie jak protokół terminów komukolwiek bądź w rezolucjach Senatu oznaczonych, o których uchybianiu wniesieniem Sekretarzowi Generalnemu podawać się nazajutrz po upłynieniu terminu mającym przypomina.

[hasła: sekretarz generalny, sekretarz ekspediujący, wysyłka pism, prezes Senatu Rządzącego]

§ 52.

Odpowiedzialnym jest za niedozór i nieporządek w kancelarii, za pomyłki i niezgodność mundów z minutami, gdyby się jakie po zaświadczeniu przez niego

zgodności okazały, tudzież za zaleganie expedycji, nieochędstwo w lokalu i psucie materiałów.

[hasła: sekretarz ekspediujący, wysyłka pism, kancelaria]

§ 53.

Zgodność także wydawanych z kancelarii Senatu odpisów wierzytelnych sekretarz wydziałowy lub sekretarz expedient poświadcza, stosownie jak te z której kancelarii wychodzą.

[hasła: Senat Rządzący, sekretarz Wydziału, sekretarz ekspediujący, kancelaria]

§ 54.

Ma prawo napominania kancelistów i o ich sprawowaniu się Sekretarza Generalnego informuje, niedbałych zaś lub niezdatnych onemu piśmiennie z wyłuszczeniem powodów przedstawia. Nade wszystko przestrzegać jak najściślej i pod odpowiedzialnością powinien, ażeby przychodzące do kancelarii osoby w zamiarze powzięcia wiadomości o biegu interesów swoich, były traktowanymi jak w najgrzeczniejszym sposobie, i nikt pod żadnym pozorem najmniejszych niepozwolonych opłat lub podarunków od nikogo nie odbierał, a tym mniej nie wymagał, lub onych przedstawieniem jakowych trudności zwłokę przynoszących albo obietnicami pośpiechu nie wyłudzał; każde albowiem dowiedzione w tej mierze przestępstwo kasacją karane będzie.

[hasła: sekretarz generalny, kancelaria, kanceliści]

§ 55.

W razie słabości lub legalnej nieobecności sekretarza expedienta zastępuje go adiunkt expedytury.

[hasła: sekretarz ekspediujący, adiunkt]

§ 56.

Dla pośpiechu w czynnościach będą dodani sekretarzom wydziałowym adiunkci w Wydziałach Spraw Wewnętrznych i Dochodów Publicznych. Ci będą pomocnikami rzeczonych sekretarzy, a odbywać kommisoria, gdy te Wydział lub Senat onym poruczyć za przyzwoite osądzi.

[hasła: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, Senat Rządzący, Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości]

§ 57.

Oni także wspólnie z kancelistami mieć będą przydzielone i sprawować w swoich respective Wydziałach obowiązki dziennikarzy, archiwistów i expedytorów, wedle tego, co w szczególności do każdego z tych zatrudnień dziennikarzowi archiwariuszowi i sekretarzowi expedytorowi przy Senacie zostaje przepisane; wyjąwszy, iż porównywanie mundów z minutami będzie w obowiązku sekretarzy wydziałowych, którzy także za zaleganie expedycji są odpowiedzialnymi i bezpośredni dozór nad kancelistami wydziałowymi utrzymują.

[hasła: sekretarz ekspediujący, kanceliści, dziennikarz, sekretarze Wydziałowi, wysyłka pism]

§ 58.

Obowiązki kancelistów wydziałowych są też same, jakie dla kancelistów Senatu w § 49 przepisanyimi zostały.

[hasła: kanceliści]

Rozdział VII.

O Archiwariuszu.

§ 59.

Archiwariusz odbiera od dziennikarza podania potrzebujące dołączenia poprzednich aktów, takowe załącza, i tak uzupełnione właściwym Wydziałom za rewersem odsyła. Przedstawia także Prezesowi na ręce Sekretarza Generalnego akta do reprodukowania zastrzeżone i terminów w tym zastrzeżeniu oznaczonych pilnuje.

[hasła: sekretarz generalny, dziennikarz, archiwista, prezes Senatu Rządzącego]

§ 60.

Po zupełnym interesu załatwieniu, gdy akta przez dziennikarza wzięte znowu do niego powrócą, układa je w fascykuły, których klucz czyli scontro utrzymuje, a razem i wykaz archiwalny dla prędszego każdego papieru znalezienia jak najdokładniej i najpilniej zapisuje. Akta wszelkie podług materii ułożone foliowanymi i zszywanymi być powinny, tak jednak, ażeby w każdym czasie exhibit potrzebny mógł być wyjętym.

[hasła: archiwista, dziennikarz, skontrum]

§ 61.

Archiwariusz powinien posiadać jak najdokładniejszą wiadomość wszelkich uchwał Senatu, rozporządzeń ogólnych tak egzystującego jak i poprzednich rządów, zgoła wszelkich interesów przez Senat i Wydziały przechodzących, ażeby w razie łączności przedmiotów referenta wskazaniem takowych informował i sprzecznościom zapobiegał.

[hasła: Senat Rządzący, archiwista, Wydziały w Senacie]

§ 62.

Archiwariusz nie wydaje nikomu aktów prócz Prezesowi Senatu, senatorom, Sekretarzowi Generalnemu i sekretarzom wydziałowym, wydane zaś notuje w książkę na to przeznaczoną, tak, ażeby w razie zagubienia ich mogło być wiadomym, kto tego jest przyczyną; żadnych także ekstraktów nikomu bez pozwolenia Prezesa Senatu wydawać nie jest władnym.

[hasła: Senat Rządzący, archiwista, prezes Senatu Rządzącego]

§ 63.

Odpowiedzialnym jest za opóźnienie i niedokładność w dołączeniu potrzebnych aktów lub stąd wynikające pomyłki, za nieporządek i zamieszanie w aktach, tudzież zaleganie w robocie, równie jak indeksie wyszukiwanie ułatwiającego.

[hasła: archiwista]

§ 64.

Będzie miał dodanego sobie adiunkta do pomocy i zastąpienia siebie w razie słabości , którego oswajać z kluczem archiwalnym i usposabiać do tej pracy jest obowiązującym.

[hasła: archiwista, adiunkt, klucz archiwalny]

§ 65.

Może mieć także aplikantów bezpłatnych, którzy równie jak adiunkt płatny rok przynajmniej służbę tę po wykonaniu stosownej przysięgi odbywszy i świadectwa dobrego sprawowania się uzyskawszy. uznanymi będą za mających zasługę kwalifikującą do osiągnięcia w czasie stosownych miejsc.

[hasła: archiwista, adiunkt, aplikanci]

§ 66.

Do strzeżenia aktów dawnych miejskich będzie oddzielny adiunkt pod dyрекcją archiwariusza Senatu, któremu będzie potrzebnych aktów za rewersami dostarczać. W żadnym jednak razie Archiwum dawne Miejskie z Archiwum Senatu zmieszane być nie może.

[hasła: archiwista, archiwum Senatu Rządzącego]

Rozdział VIII.

O Dziennikarzu.

§ 67.

Wszelkie pisma, rapporta i expedycje do Senatu przychodzące (wyjąwszy sekretne do rąk własnych Prezesa adresowane) dziennikarz otwiera, a położywszy dzień odebrania, numer bieżący i Wydział, do którego przedmiot należy, wciąga w Dziennik treść podania. Do expedycji zaś sekretnych mieć będzie osobny Dziennik w którym oznaczywszy dzień odebrania i numer bieżący (który także na wierzchu expedycji położonym być powinien) i zapisawszy od kogo przychodzi expedycja, jeżeli ta ze znaków zewnętrznych poznaną być może, resztę miejsc zostawia niezapisanych, które w ten czas dopiero zapełnia, gdy expedycja przywoitą drogą załatwiona do akt powraca. Arkusze Dziennika mają być dwa razy na dzień przedstawiane Prezesowi Senatu, który odczytawszy je oznaczy wszystkie materie, które by potrzebowały spiesznej odpowiedzi, słowem pilne. Dziennikarz odebrawszy

rzeczone arkusze kładzie też same słowa na każdy exhibit do tejże odnoszący się i oddaje archiwariuszowi, który dołączywszy potrzebne akta takowe właściwym Wydziałom za rewersem odsyła, albo też to wprost uskutecznia, jeżeli żadnych poprzednich aktów nie potrzeba.

[hasła: Senat Rządzący, prezes Senatu Rządzącego, dziennikarz, ekspedycja pism, archiwista]

§ 68.

Skoro po wyexpediowaniu akta z kancelarii do niego powrócą, wciągnąwszy w wyżej rzeczony protokół treść rezolucji przy właściwym numerze, akta do Archiwum podobnież za poświadczeniem oddaje.

[hasła: kancelaria, archiwista, archiwum Senatu Rządzącego]

§ 69.

Obowiązkiem jego jest czyste, jasne i krótkie treści przychodzącego podania, równie jak treści rezolucji wciąganie, przestrzeganie, ażeby w porządku idących po sobie numerów żadnej nie było pomyłki, mazania ani skrobienia w protokole podawczym, wierne i spieszne wciąganie nadchodzących podań i prędkie onych odesłanie.

[hasła: archiwista]

§ 70.

Przed każdym posiedzeniem Senatu poda Sekretarzowi Generalnemu wypis numerów i przedmiotów podań, które pomiędzy jednym a drugim posiedzeniem nadeszły, z końcem zaś każdego miesiąca poda mu zszyty dziennik do rewizji, o której w § 39 wzmiankowano.

[hasła: archiwista, Senat Rządzący, sekretarz generalny]

§ 71.

Odpowiedzialnym jest za uchybienie obowiązkom § 69 objętym.

[hasła: archiwista]

Rozdział IX.

O Biurze Rachunkowym.

§ 72.

Będzie przy Senacie pod zwierzchnim dozorem Sekretarza Generalnego Biuro Rachunkowe złożone z dwóch rachmistrzów i dwóch adiunktów płatnych na etacie; z dwóch ostatnich winien jeden utrzymywać dziennik Biura, notując, kiedy jaka czynność Biurowi oddana, a kiedy od niego załatwioną będzie; pierwszy rachmistrz sprawować będzie obowiązki Szefa Biura, które na tym zależą, ażeby wychodzące z Biura monita tudzież rachunki sprawdzone wizował, nim przyjdą pod decyzję Senatu lub Wydziałowi, od którego do trutyny są przesłanymi, zwrócone będą.

[hasła: sekretarz generalny, Biuro Rachunkowe, rachunkowość, rachmistrz, Senat Rządzący]

§ 73.

Biuro to obowiązane będzie:

- a) Sprawdzać co do liczb wszelkie rachunki, równie jak anszagi, bądź budownicze bądź hydrauliczne do zatwierdzenia Senatu przez który bądź Wydział przychodzące, one monitować, zgłębiać, i stosowne uwagi, tak w względzie handlowym jak gospodarskim nad nimi czynić;
- b) Układać wszelkie tabele, tak rachunkowe jak statystyczne;
- c) Extendować dekretacje we wszelkich interesach w bliższym stosunku z nim będące, a w szczególności monita;
- d) Być pomocą senatorom przy rewizjach Kas lub innych do czynieniach, w które rachunkowość wchodzi, i na każde żądanie senatora potrzebnych udzielać objaśnień.

[hasła: Biuro Rachunkowe, rachunkowość, statystyka, rewizja kas, Senat Rządzący]

§ 74.

Każdy członek Biura Rachunkowego odpowiedzialnym jest za odbywane przez niego czynności, a mianowicie za omyłki rachunkowe, opuszczenie przyzwoitego monitum i opóźnienie w robocie.

[hasła: Biuro Rachunkowe, rachunkowość]

§ 75.

W Biurze tym mogą być także aplikanci bezpłatni, którym jednoroczne przynajmniej z zaletą pracowanie będzie poczytane za zasługę kwalifikującą do aktualnej w czasie służby. Ażeby jednak przyjętymi być mogli za aplikantów, powinni okazać świadectwa odbytych pomyślnie nauk gimnazjalnych w Akademii Krakowskiej i uzyskać od komisji egzaminacyjnej uznanie zdatności.

[hasła: Biuro Rachunkowe, rachunkowość, aplikanci, Akademia Krakowska, gimnazjum]

Rozdział X.

O Budowniczym.

§ 76.

Będzie przy Senacie jeden Budowniczy który będzie razem hydraulikiem i geometrą, przy Wydziale zaś Spraw Wewnętrznych będzie jeden architekt w mieście, który będzie razem mieć bezpośredni dozór nad budowlami i domami rządowymi, tudzież brukami, mostami, budowlami wodnymi i drogami w obrębie linii miasta znajdującymi się; drugi zaś, który wszelkie czynności budownictwa ziemnego i wodnego tyczące się w Okręgu odbywać będzie na zalecenie bądź Senatu bądź któregokolwiek Wydziału.

[hasła: Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości, budowniczy, architekt, hydraulik, geometra, budownictwo lądowe, budownictwo wodne, Senat Rządzący]

§ 77.

Obowiązkiem Budowniczego przy Senacie będzie:

- a) Rewidować wszelkie plany i anszłagi tak na budowy wodne jak ziemne, od Budowniczych Miejskiego i Okręgowego pod zatwierdzenie Senatu przychodzące;
- b) Sprawdzać pomiary, podziały gruntów i stąd wynikające rachuby, a to na rekwizycję którego bądź Wydziału;
- c) Robić plany, mapy i anszłagi, gdy na to rozkaz Prezesa Senatu odbierze, za dokładność wszelkiej roboty jest ściśle odpowiedzialnym.

[hasła: prezes Senatu Rządzącego, Senat Rządzący, budowniczy, plany budowlane, budownictwo lądowe, budownictwo wodne]

§ 78.

Dla dozorowania różnych robót, jako to: czyszczenia miasta, kanałów, zawiadywanie sprzętami roboczymi itd. mianowany będzie Ekonom Miejski z adiunktem, jeżeliby zaś Senat uznał potrzebę. Dokładniejszej w tym przedmiocie kontroli, ustanowi Urząd Ekonomiczny złożony z członków honorowych spomiędzy obywateli znakomitszych Miasta wybranych, który to Urząd wydatkiem awansów na roboty publiczne asygnować się mogących i wglądaniem w czynności Ekonoma Miejskiego trudnić się będzie. W ogólności Ekonomia Miejska zostaje pod bezpośrednimi rozkazami Wydziału Spraw Wewnętrznych.

[hasła: Senat Rządzący, ekonom miejski, Urząd Ekonomiczny Wolnego Miasta Krakowa, oczyszczanie miasta, Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości]

Rozdział XI.

O Protomedyku.

§ 79.

Ustanowiony przy Senacie Protomedyk spośród lekarzy dystyngowanych wybrany, jest na czele Policji Lekarskiej w całym Kraju Miasta Wolnego Krakowa i Jego Okręgu. Winien jest przeto być doktorem medycyny, a razem posiadać dokładną wiadomość chirurgii, akuszerii i weterynarii. Wezwany winien jest także bywać obecnym na posiedzeniach Wydziału Policji, dla naradzania się z tymże w przedmiotach Policji Medycynalnej.

[hasła: Senat Rządzący, protomedyk, policja lekarska, chirurgia, akuszeria, weterynaria]

§ 80.

Do niego należy:

- a) Dawać Senatowi opinie w przedmiotach lekarskich;
- b) Dozorować wszelkich urzędników zdrowia tak w służbie administracyjnej będących, jako też przy szpitalach miejskich lub innych instytutach miłosierdzia użytych i sprawdzać patenty wszelkich medyków oraz chirurgów przybywających do tego Kraju w chęci praktykowania;
- c) Odbierać od nich szczegółowe raporty policji lekarskiej tyczące się i z nich ogólną sprawę Senatowi zdawać;
- d) Sądzić o zdatności użytych do służby publicznej wszelkiego rodzaju urzędników zdrowia i o ich konduicie Sekretarza Generalnego informować;
- e) Uskutecznić rewizję aptek w mieście Krakowie będących wspólnie z członkami które do tej czynności od dziekana Wydziału Lekarskiego Akademii Krakowskiej będą wyznaczonymi, tudzież seniorem aptekarzy i do takowej rewizji innych aptek w Kraju znajdować się mogących delegować. Rewizji takiej podlegają także i materialisci; co jednak nie przeszkadza, ażeby w każdym razie gdy tego znajdzie potrzebę Fizyk sam częste rewizje aptek odbywał;
- f) Mieć ogólny dozór nad wszelkiego rodzaju szpitalami i instytutami miłosierdzia więzieniami publicznymi w względzie lekarskim, one wizytować ilekroć znajdzie tego potrzebę i o tym co miesiąc zdawać Senatowi dokładny raport, wskazując co by do ulepszenia ich porządku uczynić końcem zabezpieczenia stanu zdrowia osób tamże

będących wypadają; a na koniec dozorować szpital Milicji Krajowej, oprócz sal na klinikę w szpitalu św. Łazarza przeznaczonych.

[hasła: Senat Rządzący, protomedyk, chirurg, Akademia Krakowska, fizyk miejski, lekarz, szpital, więzienie, Milicja Krajowa]

§ 81.

W razie słabości jego lub legalnej nieobecności Prezes Senatu zastępcę wyznacza i żaden lekarz od tej posługi wymawiać się nie może.

[hasła: prezes Senatu Rządzącego, protomedyk, lekarz]

§ 82.

Do pomocy ma sobie dodanego Fizyka Miejskiego płatnego na etacie i dwóch chirurgów podobnie płatnych, tudzież akuszerkę, których obowiązki oddzielnymi instrukcjami przez Protomedyka przygotowanymi a przez Senat zatwierdzonymi wskazane będą.

[hasła: Senat Rządzący, protomedyk, fizyk miejski, akuszerka]

§ 83.

Będzie także ustanowiony jeden Fizyk dla Okręgu, który w nim odbywać będzie też same obowiązki, jakie dotąd Fizykom Powiatowym przepisany były, tudzież jeden chirurg i akuszerka, którym miejsce pobytu Senat wskaże.

[hasła: Senat Rządzący, fizyk okręgowy, fizyk powiatowy, chirurg, akuszerka]

Rozdział XII.

O Biurze Policji Pośredniej.

§ 84.

Dla utrzymania porządku wewnętrznego Miasta, sprężystości w działaniu, zapewnienia spokojności i bezpieczeństwa publicznego, będzie Biuro Policyjne złożone z intendenta, z potrzebnej liczby adiunktów, rewizorów i innych subalterntów; tudzież oznaczonej liczby żołnierzy policyjnych, którzy co do karności

wojskowej będą pod zwierzchnością Komendanta Milicji Krajowej, jednakże używanymi będą szczególnie do posług, jakie im intendent policji przeznaczy.

[hasła: Biuro Policji Pośredniej, Milicja Krajowa, bezpieczeństwo publiczne, adiunkt, policjanci]

§ 85.

Biuro to zostaje w bezpośrednich stosunkach z Wydziałem Policji, może jednak wprost od Senatu odbierać zalecenia, a nawet Prezes Senatu jako najwyższą Policję Krajową piastujący, mocen jest wydawać rozkazy, które intendent wykonywać powinien. Nawzajem zaś mieć będzie związki z wójtami gmin, jakie mu oddzielnymi rozporządzeniami Senatu wskazanymi zostaną.

[hasła: Biuro Policji Pośredniej, Wydział Policji i Milicji, Senat Rządzący, prezes Senatu Rządzącego, wójt gminy]

Rozdział XIII.

O Intendencie Dóbr Narodowych.

§ 86.

Dla pilniejszego i szczegółowego dozoru dóbr i domów narodowych jako też i kamelaryjnych Miasta Wolnego Krakowa i Jego Okręgu będzie ustanowiony Intendent w bezpośrednich stosunkach z Wydziałem Dochodów Publicznych zostający, lecz także i wprost od Senatu rozkazy odbierać mogący, którego obowiązkiem będzie:

- a) Mieć bezpośredni dozór nad wszelkiego rodzaju dobrami, domami i lasami, tak narodowymi jak i kamelaryjnymi, i one często zwiedzać;
- b) Informować Senat o ich stanie, potrzebach i środkach ulepszenia gospodarstwa wewnętrznego, tudzież dawać Wydziałowi Spraw Wewnętrznych lub Senatowi opinie w przedmiotach ogólnego gospodarstwa krajowego tyczących się;
- c) Odbywać kommissoria sobie w tym względzie od Senatu czy Wydziałów polecane;
- d) Układać projekta do kontraktów na dzierżawy dóbr czy domów narodowych, doczesne bądź wieczne, pod zatwierdzenie Senatu przychodzić mające;
- e) Sprawdzać inwentarze tak przy oddawaniu jak odbieraniu posesji, ostrzegać o znalezionych różnicach i rachunki z dzierżawcami lub najemnikami czynić;
- f) Wskazywać środki ulepszenia gospodarstwa tak leśnego jak rolniczego w całym Kraju;

g) O sprawowaniu się podwładnych Senatowi donosić i co kwartał kondukt listy Sekretarzowi Generalnemu przysyłać;

h) Opieszałych kontrahentów lub uchybiających w należyтым dopełnianiu przyjętych obowiązków Wydziałowi Dochodów Publicznych do egzekucji wskazywać i onemu dawać objaśnienia, jakich by od niego w przedmiotach ekonomicznych żądał.

[hasła: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości, Senat Rządzący, sekretarz generalny, majątek narodowy]

§ 87.

Do pomocy w wyżej opisanych czynnościach i zdawaniu raportów mieć będzie dodanego sobie kancelistę, do dozoru lasów będzie nadleśniczy, leśniczy, strażnicy i gajowi w liczbie etatem oznaczonej; do budowlów burgrabiowie i stróże. Domy zaś rządowe w mieście i przedmieściach zostające dozorować będzie Budowniczy jak o tym w § 76 powiedziano.

[hasła: służba leśna, nadleśniczy, leśniczy, gajowy, budowniczy]

§ 88.

W razie potrzeby robienia anszlagów doniesie Wydziałowi Dochodów Publicznych, który Budowniczego delegować będzie.

[hasła: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, budowniczy]

Rozdział XIV.

O Kopalniach.

§ 89.

Stan dotychczasowy administracji kopalń i fabryk krajowych będzie utrzymywanym w całej swojej rozciągłości dopóki inaczej Senatowi nie będzie się podobało rozporządzić.

[hasła: Senat Rządzący, kopalnictwo, górnictwo]

§ 90.

Dozór zwierzchni nad kopalniami jest przy Senacie w Wydziale Dochodów Publicznych i Skarbu, któremu inspektor kopalni bezpośrednio podlegać będzie. Może atoli i wprost od Senatu odbierać rozkazy.

[hasła: Senat Rządzący, Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, kopalnictwo, górnictwo]

Rozdział XV.

O Inspektorze Dochodów Publicznych.

§ 91.

Do czuwania bezpośrednio nad wpływem wszelkich dochodów publicznych i porządkiem kasowym będzie Inspektor Dochodów Publicznych, pod dozorem Wydziału Dochodów Publicznych zostający, lecz tylko ustanowiony na wypadek, jeżeli Senat bezpośrednio administrowanie dochodów niestałych uzna za potrzebne, i takowych w dzierżawy nie wypuści.

[hasła: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, Inspektor Dochodów Publicznych, Senat Rządzący]

§ 92.

Obowiązkiem jego jest:

- a) Baczyć, ażeby księgi kasowe i wszystkie akta tak w Kasie Głównej jako też i pomniejszych w jak największym porządku utrzymywanymi były;
- b) Odbywać comiesięczne rewizje kas poborowych wszelkiego rodzaju i o ich stanie Senatowi raportować;
- c) Wskazywać Senatowi, co by do ulepszenia było, czy to w manipulacji kasowej, czy też w kontroli wszelkiego rodzaju poborów;
- d) Przestrzegać, ażeby sumy w kasach niższych uzbierane regularnie i wiernie do Kasy Głównej wnoszonymi były, wszelkie kasy corocznie obrachowywać i rachunki te Senatowi przedstawiać;
- e) Mieć pilny dozór, ażeby przy jakim bądź poborze grosza publicznego nie działały się żadne depaktacje lub nieprzyzwoitości, przykrość kontrybuentom lub uszczerbek Skarbowi przynoszące;
- f) Wykraczających wszelkiego rodzaju urzędników kasowych lub poborowych ma prawo napominać, niepoprawiających się Senatowi donosić lub do dymisji przedstawiać, co kwartał zaś kondukt listę Sekretarzowi Generalnemu wręczać;
- g) Załatwiać w pierwszej instancji skargi na urzędników i oficjalistów skarbowych lub prośby prywatnych w przedmiotach służby krajowej tyczących się zanoszone;

h) Winien jest dawać Senatowi swoje tłumaczenie i opinie na każde wezwanie, Wydziałowi zaś Dochodów Publicznych dokładne objaśnienia, jakichby tylko mógł żądać w przedmiocie służby krajowej skarbowej, znosić się z nim i onemu wskazywać, co by do przedsięwzięcia w zamiarze zapewnienia regularnego wpływu tak podatków, jako też wszelkiego innego rodzaju dochodów publicznych przedsięwziąć należało.

[hasła: Inspektor Dochodów Publicznych, Senat Rządzący, Kasa Główna, sekretarz generalny, finanse publiczne, kasowość]

§ 93.

Do pomocy w rachunkach i dozorze będzie miał jednego kancelistę.

[hasła: Inspektor Dochodów Publicznych, rachunkowość, kancelista]

Rozdział XVI.

O Asesorze Prawnym.

§ 94.

Do załatwienia przedmiotów prawnych tudzież do pomocy najmłodszemu senatorowi, jako z mocy Konstytucji opieką sierot i Instytutów Publicznych trudnić się mającemu będzie ustanowiony Asesor Prawny, którego obowiązkiem będzie:

- a) Sprawować obowiązki adwokata w procesach dotyczących się Skarbu, małoletnich i Instytutów Publicznych;
- b) Dawać Wydziałowi Spraw Wewnętrznych, senatorowi najmłodszemu czy Senatowi w komplecie zebranemu opinie we wszystkich prośbach względem sprzedaży lub alienacji własności gminnych;
- c) Przygotować informacje do procesów w sporach z entrepreneurami robót publicznych, w imieniu Skarbu czy to z powództwa czy z pozwu wynikających, gdyby do attentowania onych użytymi byli inni adwokaci w sądach cywilnych;
- d) Popierać w imieniu Rządu rzecz w Sądach Kryminalnych, gdyby który z zasuspendowanych urzędników administracyjnych do rzeczzonego sądu był za przewinienie ze złego sprawowania urzędu pociągniętym;
- e) Stawać w jakim bądź sądzie w sporach, gdzie Fiskus interessowanym być może;
- f) Na koniec winien także dawać swoje informacje i opinie w razie, gdy o to wezwanym będzie od Wydziału Dochodów Publicznych w przedmiotach tyczących się sporów bądź z nabywstwa Dóbr Narodowych czy Kamelaryjnych, bądź z dzierżawy onych wieczystej lub czasowej, bądź wreszcie z zadzierżawienia innych

dochodów publicznych wynikających. Dla czego punkta do wszelkich kontraktów w imieniu Skarbu zawierać się mających przed zatwierdzeniem Senatu, poprzednio przez opinię Asesora Prawnego przechodzić powinny będą.

[hasła: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, Senat Rządzący, Skarb Publiczny, asesor prawny, adwokat, fiskus, majątek narodowy, Wydział Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości]

Rozdział XVII.

Urządzenie Ogólne.

§ 95.

O tym, co na posiedzeniu Senatu jest w rozprawianiu nad jakim bądź przedmiotem mówione, a tym bardziej jakiego kto był zdania, sekret od wszystkich członków tamże zasiadających słowem honoru zaręczony i ściśle zachowany być powinien. W tym celu protokół obrad czyli sentencjonarz w zamknięciu za kluczem w ręku Sekretarza Generalnego lub jego zastępcy będącym zostawać powinien.

[hasła: Senat Rządzący, sekretarz generalny, protokół obrad]

§ 96.

Senator ani żaden urzędnik nie może być obecnym na posiedzeniu, dawać votum ani opinii w czasie trutynowania przedmiotów tyjących się jego samego lub jego majątku, żony, dzieci i krewnych lub powinowatych, wstępnych, zstępnych lub pobocznych aż do drugiego stopnia inclusive.

[hasła: senator, posiedzenie Senatu, krewni, powinowaci, wstępni, zstępni]

§ 97.

Nie może być, dopóki w urzędzie zostaje, ani sam ani żona lub dzieci jego nabywcą lub dzierżawcą Dóbr Narodowych czy Kamelaryjnych ani żadnej w nich części; nie może bezpośrednio ani pośrednio w kompanie wchodzić do żadnej entrepryzy w przedmiocie dzierżawienia dochodów publicznych, fabryk lub jakich bądź budów ziemnych czy wodnych kosztem Skarbu lub Instytutów Publicznych robionych, pod nieważnością kontraktu i obowiązkiem wynagrodzenia Skarbowi zawodu stąd wynikającego.

[hasła: Skarb Publiczny, majątek narodowy, budownictwo lądowe, budownictwo wodne]

§ 98.

Żadne podanie wciągnięte w dziennik podawczy cofnionym być nie może.

[hasła: dziennik podawczy]

§ 99.

Wolno tak na posiedzenia Senatu jako też wydziałowe przyzwać osoby obce końcem wyjaśnienia interesu lub powzięcia informacji od w sztuce biegłych, przy nich jednak nie wolno się naradzać o rzeczy obcej wprowadzonemu interesowi.

[hasła: biegły, Senat Rządzący, posiedzenie]

§ 100.

Żaden senator ani urzędnik nie może się sprawowaniem urzędu zasłaniać, od odpowiedzialności w Sądach Cywilnych lub Kryminalnych.

[hasła: senator, urzędnik, odpowiedzialność cywilna, odpowiedzialność karna]

§ 101.

Znaki odróżniające urzędników publicznych w służbie czynnej będących, równie jak tych, którzy ją opuścili, osobna uchwała Senatu obejmie.

[hasła: Senat Rządzący, umundurowanie, urzędnik]

§ 102.

Podobnież osobną uchwałą Senatu urządzony będzie Urząd Ekonomiczny Miasta Krakowa, do którego osoby stosownie do potrzeby i okoliczności miejscowych przeznaczonymi zostaną.

[hasła: Senat Rządzący, Urząd Ekonomiczny Wolnego Miasta Krakowa]

§ 103.

Na ostatek, gdy niniejsza organizacja zrobiona jest duchem i celem porządku, a pomimo najzbawienniejszych chęci może się w czasie jaka niedokładność okazać i wyniknąć potrzeba zmiany w doświadczeniu za koniecznie potrzebną uznanej, która zmiana przez nadanie sankcji organicznej trudnościom podlegać by mogła. W postępowaniu przeto ostrożnym zastrzega się, iż zmiana tej organizacji w jakimkolwiek ważniejszym artykule w razie potrzeby nastąpić tylko będzie mogła po latach trzech od dnia pierwszego stycznia 1816 roku rachując, większością dziewięciu członków Senatu.

[hasła: Senat Rządzący, zmiany w prawie, organizacja administracji]

Uwaga.

Gdy wedle § 24 i 27 niniejszej organizacji jedno podania mają iść do dzienników wydziałowych, drugie zaś w wprost do Senatu, ostrzega się, iż stempel do podań w biurach wójtów gmin wiejskich czy miejskich załatwianych będzie na groszy dziesięć, do Wydziałów w Senacie podania iść winny na stemplu groszy piętnaście, równie jak do Pośredniczego Urzędu Policji. To zaś, co wprost do Senatu podawanym będzie, ma mieć stempel złotych dwa.

[hasła: Senat Rządzący, Biuro Policji Pośredniej, wójt gminy, opłata stemplowa]

[Podpisy] Wodzicki – prezes Senatu.

Mieroszewski – Sekretarz Generalny Senatu.

Wolff – sekretarz dziennika.